

ZAVESTNA VOLJA ALI PODZAVESTNI VPLIVI?

ZAKAJ HODIMO V GORE?

VLADIMIR ŠKERLAK

Pod tem naslovom je napisal članek že **Janko Mlakar**. Toda nama je skupen samo naslov. On je pisal v začetnih letih slovenskega organiziranega gornštva in z namenom, da bi v ljudeh zbudil veselje do zahajanja v gore, jaz pa pišem iz oddaljenosti skoraj sto let in samo ugotavljam, katere razloge za svoje početje so navajali razni rodovi gornikov.

Nagibe za zahajanje v gore in razlage za to dejavnost lahko delimo v dve skupini: na razumske oziroma zavestne in take, ki izvirajo iz podzavesti. Pripomniti pa moram dvoje: ne upoštevam gospodarskega in znanstvenega dela v gorah, ker je za delo namen jasen; tudi ne upoštevam ožjega pojma podzavesti, po katerem je podzavest samo tisti del človeške duše, v katerega odrivamo neprijetna doživetja.

RAZLAGE NA PODLAGI ZAVESTNE VOLJE

1. Teorija lepega razgleda

Bistvo te razlage je: hoja v gore je muka, plačilo zanjo pa je razgled z vrha. Hodimo zaradi spoznavanja daljne okolice. V vodnikih, ki so jih napisali pripadniki te razlage, najdemo stalno oceno, kako daleč sega razgled, vrhove delijo na »hvaležne« in »manj hvaležne«. Značilen »hvaležen« vrh je zanje Golica: brez velike muke, brez nevarnosti, tveganja, razgled pa zelo obširen.

V spisih pripadnikov te miselnosti najdemo zelo natančne zemljepisne podatke. Za gornike iz dobe, ko je prevladovala ta teorija, je značilno, da so nosili daljnogleda.

2. Rekreatijska teorija

V gore hodimo zato, da si utrdimo zdravje. Ta miselnost je zlasti danes zelo razširjena. Želja po utrjevanju je najbolj množična pobudnica za pohode v gorsko naravo, vsaj po miselnosti večine današnjih povprečnih gornikov.

3. Lov za rekordi

Ta razlaga je značilna zlasti za alpinistiko. Iskanje prvenstev, želja po ovekovečenju svoje osebnosti z alpinističnimi dejanji.

4. Estetsko gornštvo

Njegovo bistvo je: v gore hodimo samo zato, ker iščemo lepoto gorskega sveta. Ta smer je pravzaprav umetna antiteza športnemu pojmovanju, zlasti lovu na rekorde. Pravih gornikov-estetov je bilo in je še zdaj zelo malo. To

seveda ne pomeni, da ne bi vsakdo, ki zahaja v gore, ob tem doživljal kaj estetsko zanimivega. Konkretnije povedano: vsakdo ima rajši lep razgled kakor pa meglo.

RAZLAGE NA PODLAGI PODZAVESTNIH VPLIVOV

1. Individualno-psihološka razlaga

Vsebina: v gore - zlasti na alpinistične podvige - zahajajo ljudje zaradi občutkov manjvrednosti. Z velikimi gorniški dejanji hočejo razne osebe, zlasti alpinisti, »kompenzirati« svoje »komplekse«. Za to teorijo navajajo njeni pripadniki tudi primere posameznih določenih oseb in naštevajo konkretne razloge za svojo trditev.

2. Psihoanalitična razlaga

Psihoanaliza trdi, da je človekova duševnost sestavljena iz dveh sestavin: iz podedovanega pračloveškega elementa (utemeljitelj psihoanalize **dr. Sigmund Freud** ga je imenoval »ono«; nemško das Es) in iz individualnega, v življenju privzgojenega elementa (po Freudu: »jaz«; nemško das Ich). Po tej razlagi je volja za hojo v gore izraz podedovane sile, pračloveškega veselja do tveganja, do premagovanja ovir. V navadnem govoru imenujemo to čustveno razmerje »ljubezen do gora«.

Menim, da je ta razlaga za večino ljudi najbolj pravilna, kajti rekorde je možno loviti tudi drugod, zdravje utrjevati tudi drugače, toda za to, da si za te namene kdo izbira prav gore in da pri tem vztraja, mora obstajati poseben čustven razlog.

Seveda ni mogoče izključiti sodelovanja več razlogov pri posameznih osebah, toda glavno pobudo daje po mojem mnenju tista iz pradednine podedovana človekova volja, ki je ustvarila civilizacijo in kulturo.

Varstven i ki, da je kaj

Osem naravovarstvenikov hodi po dolini Otza naokrog po turističnih in tujskoprometnih krajih Solden, Hochsölden. Zvrieselstein in Vent auf Streif in skrbni za to, da gore odpadkov nekega lepega dne ne bodo segle in zrastle prav do ledenikov. Zadnji čas nadzorujejo tudi »pot do Pratirolca«, ki jo turisti vse pogostejše obiskujejo in ki pelje do tistega dela ledenika, kjer so naši znamenito mumijo, ki so jo imenovali tudi Otzi. Kot je že nekajkrat pisal Planinski vestnik, je ta »človek iz ledenika« živel na prehodu iz kamene v bronasto dobo, planinski turisti pa bi zdaj radi videli, kako visoko in do kam so že pred tisočletji prišli tamkajšnji praprebivalci; med potjo nekateri zdaj seveda pridno odmetavajo smeti, kar poskušajo preprečiti skrbni varstveniki narave.